

KRZYSZTOF OLCZAK

Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki, 80-743 Gdańsk, ul. Łąkowa 1/2

Gdańsk, 10 lutego 2023

Prof. dr hab. *Krzysztof Olczak*

Dziedzina: *sztuka*

Dyscyplina: *sztuki muzyczne*

**Recenzja dorobku artystycznego oraz dzieła artystycznego
w postępowaniu o nadanie dr. Grzegorzowi Palusowi
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki
w dyscyplinie sztuki muzyczne**

ZLECENIODAWCA OPINII

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Rada Dyscypliny Artystycznej, pismo z dnia 25 października 2022 roku. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE

Pan Grzegorz Palus (ur. 1987) odebrał gruntowne wykształcenie muzyczne: PSM I St. w Krzeszowicach (1994), POSM II St. w Krakowie (2000). Następnie studia w Akademii Muzycznej w Krakowie (licencjat z wyróżnieniem, 2009), studia magisterskie w Królewskiej Akademii Muzycznej w Kopenhadze pod kierunkiem Geira Draugsvolla (dyplom 2012) i równoległe studia magisterskie w krakowskiej Akademii Muzycznej. I wreszcie studia podyplomowe w Hochschule für Musik w Detmold pod kierunkiem Grzegorza Stopy (Konzertexam 2015).

Oprócz regularnych studiów muzycznych kilkakrotnie uczestniczył Habilitant w lekcjach mistrzowskich i warsztatach akordeonowych prowadzonych przez wybitnych specjalistów takich jak: Inaki Alberdi, Claudio Jacomucci, Raimondas Sviackievicus i in. Istotny udział w jego edukacji artystycznej miało także uczestnictwo w warsztatach wykonawczych muzyki barokowej, prowadzonych przez Irmgard Marie Tutchek oraz Giorgio Dellarole.

DOKUMENTACJA

Przedstawiona do postępowania habilitacyjnego dokumentacja jest sporządzona w sposób rzetelny, precyzyjny i czytelny. Obejmuje rozległy autoreferat, komplet informacji o osiągnięciach artystycznych, konkursach i nagrodach, uzyskanych stypendiach, osiągnięciach naukowych i dydaktycznych. Zawiera ponadto kopie afiszy i programów dokumentujących działania artystyczne. Do dokumentacji dołączono nagrania wskazane do oceny jako szczególne osiągnięcie artystyczne, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy. Autoreferat w sposób wyczerpujący omawia realizację wskazanego dzieła artystycznego, uzasadnia jego wybór, a także szczegółowo wyjaśnia postawę artystyczną Habilitanta.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO, NAUKOWEGO I DYDAKTYCZNEGO

DZIAŁALNOŚĆ KONCERTOWA

W załączonej dokumentacji Habilitant precyzyjnie opisał bez mała 300 koncertów (w tym 47 po uzyskaniu stopnia doktora), w których występował jako solista (także z towarzyszeniem orkiestr) i kameralista. Jeszcze w czasie studiów rozpoczął współpracę z Aleną Budzinakovą formując duo akordeonowe.

... Najistotniejszym obszarem mojej aktywności jest działalność w duecie akordeonowym – duo Accosphere /.../ Historia duetu sięga czasów studiów w Akademii Muzycznej w Krakowie, gdzie w 2011 roku zdecydowaliśmy się na realizację wspólnego projektu artystycznego. W chwili zakładania duetu towarzyszyła nam głównie chęć wspólnego muzykowania. Pojawiające się sukcesy na festiwalach, /.../ nabierająca rozpędu działalność koncertowa oraz przede wszystkim radość ze

wspólnej pracy i bycia na scenie, umocniły naszą decyzję oraz uitorowały wizję profesjonalnej działalności, którą staramy się nadal rozwijać.¹

W zespole **DuoAccosphere** wystąpił Habilitant w 155 koncertach w kraju i za granicą: Austria, Bośnia i Hercegowina, Chiny, Dania, Litwa, Niemcy, Słowacja, Ukraina. Brał udział w festiwalach: 17 ogólnomuzycznych, 31 akordeonowych, 3 muzyki barokowej (Gliwicki Festiwal Bachowski - 2021, Contemporary Baroque Wiedeń 2014, BachFest 2013 Detmold Niemcy), 22 muzyki organowej i kameralnej, 5 muzyki współczesnej.

Obszar muzykowania kameralnego powiększyła działalność koncertowa w **Chopin University Accordion Trio**, współtworzone wraz z Klaudiuszem Baranem i Rafałem Grząką, biorąc udział w kilku innych znaczących wydarzeniach: m.in. recitale w Filharmonii im. T. Bairda w Zielonej górze (2019), Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w ramach 7. Międzynarodowego Festiwalu Muzyki EMANACJE (2019), Centrum Nauki Kopernik - Planetarium (2019), Muzeum Zamoyskich w Kozłowie w ramach cyklu i in. Ponadto w ostatnich latach koncertował Habilitant także w kwintecie akordeonowym New Accordion Quintet (wraz z Aleną Budzinakovą, Mateuszem Dudkiem, Wiesławem Ochwatem oraz Maciejem Zimką), którego działalność związana jest z wykonawstwem muzyki nowej.

Poza działalnością w zespołach kameralnych posiada habilitant w swoim dorobku koncertowym ponad 100 występów w charakterze solisty. Z listy 8 koncertów po uzyskaniu stopnia doktora wyróżnia m.in: recitale na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie (2021), Ogólnopolskim Konkursie Akordeonowym w Słupcy (2017), Krakowskim Festiwalu Akordeonowym, Hochschule für Musik Detmold - Niemcy (2015), Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach (2014), Letnich Koncertach Organowych w Oświęcimiu (2013), XX Jesiennym Festiwalu Muzycznym Alkagran w Czechowicach-Dziedzicach (2012), XXI Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej w Leżajsku (2012), Kathedralforum - St. HedwigsKathedrale w Berlinie (2009. Niemcy), Konsulacie generalnym RP w Nowym Jorku (2008).

Kilkakrotnie wystąpił także jako solista z towarzyszeniem orkiestr: Orkiestry Akademii Muzycznej w Gdańsku (2005), Filharmonii Szczecińskiej (2009), Przemyskiej Orkiestry Kameralnej (2013), orkiestry Filharmonii im. K. Szymanowskiego w Krakowie (2013), Orkiestra Festiwalu Pantonale Berlin (2018) i in.

¹ Autoreferat

Na przestrzeni szeregu lat współpracował z wieloma instrumentalistami: kwartetami smyczkowymi, trzema stroikowym, perkusistami, wokalistami, organistą, pianistką zdobywając kolejne doświadczenia. Ważnym wątkiem jest współpraca z kompozytorami, która przysporzyła 43 prawykonania (19 po uzyskaniu stopnia doktora). Z wielu interesujących wydarzeń warto tutaj wymienić prawykonanie pierwszego polskiego koncertu na duet akordeonowy i orkiestrę kameralną autorstwa Anny Sowy oraz *Koncertu na dwa bajany „Pamięci Tych, którzy przyczynili się do zniesienia żelaznej kurtyny”* na orkiestrę smyczkową, fortepian i instrumenty perkusyjne Petera Machajdka.

W swoim dorobku posiada Habilitant także nagrania kilku płyt CD. Dokumentują one główne kierunki jego zainteresowań artystycznych:

- *Accordion Anatomy*, Chopin University Press, 2020
- *Fairy-Tale Stories*, Sarton Records, 2020
- *Ignacy Zalewski Accordion Works*, Chopin University Press, 2020
- *New Double Accordion By J. S. Bach*, Chopin University Press, 2021
- *Tribute to Mpniuszko*, Chopin University Press, 2021
- *Accosphere, new accordion chamber music*, DUX, 2022

Zatem bogatą i różnorodną działalność koncertową Habilitanta przyjmuję z aprobatą i uznaniem.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Kilkakrotnie wystąpił Habilitant jako referent m. in. na takich sesjach naukowych, jak: Accordion Seminar (2017) - Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach, Konferencja Naukowo-Artystyczna - Międzynarodowe Dni Akordeonu AkoPoznań (2017, 2020) Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu, Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Artystyczna „Oblicza akordeonu we współczesnej praktyce wykonawczej - Akademia Muzyczna w Krakowie. Dwukrotnie zaprezentował wykład dotyczący ergonomii gry na akordeonie guzikowym podczas X Festiwalu Akordeonowego w Choszcznie oraz w ramach seminarium naukowego w Zespole Szkół Muzycznych im. A. Maławskiego w Przemyślu.

W latach 2019-2021 recenzował prace dyplomowe licencjackie (4) i magisterskie (5) studentów Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Jest także autorem tekstów stanowiących noty programowe, opublikowane w związku z wydaniem płytowymi (*Accordion Anatomy, Fairy-Tale Stories, New Double Accordion Concertos*).

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA

Pan Grzegorz Palus realizuje swoje zatrudnienie na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie na stanowisku asystenta (od 2016 roku), później adiunkta (2020). Prowadzi przedmiot główny - akordeon (w klasach prof. dr. hab. Klaudiusza Barana, dr. hab. Rafała Grząki prof. UMF), oraz zajęcia z kameralistyki i literatury specjalistycznej. Studenci Habilitanta wielokrotnie byli laureatami konkursów akordeonowych w Polsce i za granicą: w kategoriach solowych (21 nagród) i kameralnych (6 nagród).

Ponadto w okresie 2012-2019 był zatrudniony w Szkole Muzycznej I st. im. ks. prof. J. Tischnera w Domosławicach. W latach 2020-2021 pracował w Zespole Szkół Muzycznych II st. im. F. Chopina w Warszawie. Obecnie jest także pracownikiem Zespołu Szkół Muzycznych im. O. Kolberga w Radomiu.

... Możliwość pracy z uczniami w różnym wieku i o różnym poziomie zaawansowania stanowi dla mnie bardzo cenne doświadczenie, pozwalające na stały rozwój moich kompetencji pedagogicznych. Moi uczniowie brali udział w szeregu konkursów akordeonowych zdobywając nagrody w konkursach o zasięgu regionalnym (5) oraz ogólnopolskim (10)²

Swoją działalność dydaktyczną Habilitant dopełnia prowadzeniem konsultacji i lekcji mistrzowskich w szkołach muzycznych oraz warsztatów (International Accordion Seminar w Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach, w ramach Krakowskiego Festiwalu Akordeonowego i in.)

OCENA ORYGINALNEGO DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Jako szczególne osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), Habilitant wskazuje wydanie płyty *New Double Accordion Concertos by Johann Sebastian Bach* (Chopin University Press, 2021).

² Autoreferat

...Płyta /.../ jest wyrazem poszukiwań nowych rozwiązań w akordeonowych interpretacjach muzyki Johanna Sebastiana Bacha oraz zwieńczeniem moich wieloletnich doświadczeń zebranych na tym polu. Pomysł jej powstania zrodził się jeszcze w czasie studiów podyplomowych w Niemczech. Następnie w 2018 roku jako główny inicjator projektu wystąpiłem z wnioskiem o przyznanie grantu z Funduszu dla młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.³

W mojej ocenie powyższy projekt jest bezsprzecznie dokonaniem nieprzeciętnym: oryginalnym i nieszablonowym. Wyjątkowość albumu polega nie tylko na jego wymiarze znakomitego wydarzenia artystycznego, bowiem jego idea sięga głębiej. Już sam tytuł płyty jest tyleż intrygujący co wieloaspektowy.

... Idea transkrybowania, tworzenia nowych wersji instrumentacyjnych była również praktyką powszechnie stosowaną w epoce baroku. Wiele przykładów tego typu działań znajdziemy w dorobku samego Johanna Sebastiana Bacha, z czego najbardziej znane to m.in. organowe i klawesynowe opracowania koncertów Vivaldiego i braci Marcellich. Również zarejestrowane na płycie koncerty są wyrazem tej idei, która w tym przypadku dotyczy opracowań wcześniejszej twórczości samego kompozytora⁴.

Naturalnym działaniem akordeonisty jest więc z jednej strony poszukiwanie repertuaru na przykład w epoce baroku, w szczególności zaś w odniesieniu do „kompozytora wszech czasów”, twórcy „muzyki absolutnej”. Z drugiej jednak strony bardzo ciekawym sposobem myślenia Habilitanta jest hipotetyczne umieszczenie akordeonu w czasach życia i pracy lipskiego kantora, który z pewnością dostrzegłby i wykorzystał ten instrument. Bo nietrudno zauważyć zamiłowanie Bacha do instrumentów klawiszowych. Jaka więc muzyka mogłaby powstać na akordeon? Pozostawiając jednakże zabawne rozważania na uboczu należy spojrzeć na ten ważki problem w sposób rzeczywisty: jak w ogóle wykonywać muzykę Bacha, w tym także na akordeonie? Dostrzegamy wszakże głębokie różnice w budowie (a zatem i w technice wykonawczej) instrumentów współczesnych w porównaniu z historycznymi. Tak więc pytanie o dzisiejszy sposób „przeniesienia” tekstu Bacha można skierować równie dobrze w stronę wielu innych instrumentalistów, na przykład pianistów.

W konsekwencji Grzegorz Palus w swoim projekcie *New Double Accordion Concertos by Johann Sebastian Bach* naprowadza myślenie akordeonistów (i nie tylko!) na historyczny sposób wykonywania muzyki Bacha. Zaprosił do udziału w nagraniu muzyków specjalizujących się w tej dziedzinie, związanych zawodowo z jedną z bardziej znanych i cenionych w Europie orkiestr grających na instrumentach historycznych - Capellą

³ Autoreferat

⁴ Autoreferat

Cracoviensis. Pięcioro muzyków towarzyszących duetowi **Accosphere** odwołuje się do barokowej praktyki – obsady „a partii reali”.

Pomijając ideę i przesłanie projektu wskazanego do oceny jako szczególne osiągnięcie należy wyróżnić także walory samego wykonania. Przemyślane tempa poszczególnych części oraz logiczny i konsekwentny plan agogiczny całości koncertów, starannie wypracowana przez solistów artykulacja, dynamika, właściwe zarejestrowanie akordeonów tworzące „czyste”, stonowane a zarazem stopliwe i dobrze zbalansowane ze smyczkami brzmienie całości dają wyjątkowy efekt. Wskazują bowiem na sposób realizacji muzyki Bacha przez zespoły specjalizujące się w wykonywaniu muzyki barokowej. Kiedy dodamy do tego popisowe zgranie solistów i ich doskonałą współpracę z orkiestrą, otrzymujemy artystyczny produkt najwyższej jakości. Równie mistrzowska wydaje być się realizacja samego nagrania.

Niniejszym stwierdzam, iż wskazane do oceny dzieło artystyczne jest tyleż oryginalne co wartościowe. Stanowi istotny wkład w rozwój uprawianej przez Habilitanta dyscypliny.

KONKLUZJA

Pan Grzegorz Palus to postać nieszablonowa i nieprzeciętna, którą charakteryzują: wiedza, szerokie horyzonty oraz indywidualność artystyczna. W sposób obszerny i wyczerpujący przedstawił w dokumentacji swoje rozległe zainteresowania. Wykazał ponadto znaczące osiągnięcia w kilku obszarach działalności. Przedstawione do oceny dzieło wyróżnia się szczególną oryginalnością i **stanowi znaczący wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny, tym samym spełniając wymagania art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)**. Biorąc zatem pod uwagę ogromną aktywność artystyczną, dorobek koncertowy, naukowy i dydaktyczny Habilitanta oraz ocenę wskazanego dzieła, wyrażam uznanie i wnioskuję do Komisji Habilitacyjnej o poparcie wniosku o nadanie **dr. Grzegorzowi Palusowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne**.

Prof. dr hab. Krzysztof Olezak

